

Předmluva k druhému vydání.

Od prvního vydání „Cenných papírů“ uplynulo téměř dvanáct let a mezi tím již dávno náklad celého spisu byl rozebrán. Laskavému vyzvání „Obchodnického spolku „Merkur“, abyeh pořídil nové vydání, ochotně jsem mínil vyhověti už před dvěma lety. Ale shledal jsem, že není lze pouze data stará opravit a novými doplniti, nýbrž mé další studie pohnuly mě, abyeh po většině celé dílo nově spracoval a značně rozšířil.

Mezitím však jsem již tiskl „System národního hospodářství“ a současně s tím nebylo možno zároveň vydávati „Cenné papíry“. Takovým způsobem se zdrželo druhé vydání až do počátku roku 1909. Celkovému obsahu to zajisté nenškodilo i byla ve spis pojata co možná nejnovější data. Ovšem na bilanční výsledky akciových společností za r. 1908 nemohl už býti vzat zřetel, protože po většině jsou dnes ještě neznámy, za to při státních rakouských dluhích mohlo se již použiti dat státního rozpočtu na r. 1909; (z dluhů zahraničních na př. emise nové ruské $4\frac{1}{2}\%$ půjčky z ledna 1909 již ve spise je uvedena, ovšem jen podle bursovních zpráv denních listů).

Kdo bude srovnávati toto druhé vydání s prvním, shledá, že sice základní osnova spisu z prvního vydání byla přejata, ale že nicméně celé dílo bylo podstatně rozšířeno a z větší části také úplně předěláno. Druhé vydání se tím zevně již tak značně liší od prvního, že i titul jeho poněkud pozměněn. *) Rozsah spisu tím stoupl arci téměř o polovici.

*) Název prvního vydání byl: „O obchodu s cennými papíry a jejich národohospodářském významu.“ V novém vydání zvláštní pozornost byla věnována státním dluhopisům našim i zahraničním, jakož i veřejnému úvěru vůbec a odůd se jeví v tom směru i odůvodněným pozměnění názvu.

Mé studie a práce od doby vydání prvního byly ovšem popudem k onomu rozšíření a přepracování celého díla. Hlavně můj, poměrně sice krátký, pobyt v rakouském finančním ministerstvu (od r. 1899 do 1901) byl mi vítanou příležitostí, abych prostudoval zejména všechny otázky týkající se veřejného úvěru a státních dílčích úpisů nejen v naší monarchii, nýbrž i ve všech ostatních čelných státech evropských. Výsledky těchto studií sestavil jsem si v objemný samostatný spis, — (přirozeně byl napsán pro ministerstvo jazykem německým), — který ovšem dosud tiskem nevyšel, jelikož z různých důvodů hned při odchodu z ministerstva jsem se nechtěl obracet k soukromým nakladatelům, nyní však již znovu dílo to by vyžadovalo doplnění a místy také přepracování. Zároveň jsem se tou dobou v ministerstvu financí účastnil při sestavování a redakci známých publikací: „Tabellen zur Währungsstatistik“, ovšem jen poměrně krátkou dobu. Všech těchto prací jsem mohl plnou měrou použití také při zpracování tohoto druhého vydání. Týká se to zejména oddílu IV. („Státní dluhy nejdůležitějších evropských zemí zahraničních“) odd. V. („Státní a jiné veřejné dluhy rakouskouherské“) a zvláště oddílu VII. („Emisní kursy půjček a úrokování jich se stanoviska dlužníka. Konverse půjček. Výnosnost cenných papírů.“), které jsou úplně jinak zpracovány než byly v prvním vydání. Ovšem i v ostatních částech jsou jednotlivé stopy oněch studií.

Dovoluji si tvrdit, že „Cenné papíry“ rozhodně získaly takovým zpracováním a že zavděčím se tím také nejen dosavadním čtenářům prvního vydání, nýbrž i širším kruhům obecnosti, které tak může nabytí náležitého rozhledu a poučení o velmi důležitém odvětví veřejného hospodářství, totiž o veřejném úvěru. Jak velice žádoucí je, aby veškeré občanstvo všímalo si více v tom směru veřejného života, je nejlépe viděti z četných a osudných chyb, kterých se právě tady často finanční správy všech států skoro dopouštěly, jichž následky odnášejí posud těžkými a zbytečnými břemeny nynější pokolení. To zvláště vyniká v oddílu VII. při rozbořech o emisních kursech a o konversích půjček i o výnosnosti cenných papírů, (ovšem skoro s rovnou důležitostí k tomu se druží také oddíly IV. a V.). Kdyby lid lépe znal tyto poměry, kdyby především inteligentnější část občanstva všímala si více těchto otázek, které zajisté nejsou nijak nepřístupny ani tak spletenými, jak by se snad na první pohled zdálo, zajisté by podobné přehmaty finančních správ, které dosud nevymizely, nebyly již nyní možny!

Na praktickou početní část spisu nebylo ovšem zaponínáno. Ale v tom směru již první vydání, zdá se mi, dobře postačovalo. Proto také bylo při výpočtech o cenných papírech proti prvnímu vydání dbáno jen, aby náležitě opraveno a předěláno bylo to, v čem následkem bursovních a jiných obchodních zvyklostí staly se změny. Vystačiti se může všude s elementárními základy početními. Všechny složitější problémy početní o cenných papírech pominuty tedy a obsaženy jsou v mém (podstatně matematickém) díle: „*Mathematische theorie d'uehodů jistých a půjček anuitních*“. V Praze 1904. (Nákladem Jednoty českých matematiků), které ovšem může býti považováno jako doplněk „*Cenných papírů*“, zvláště by to platilo o jeho pokračování, na které rovně pomýšlím, totiž o „*Mathematische theorie obligačních půjček*“ (v částečných či dílčích úpisech). [Nemohu ovšem ani přibližně říci ani slíbiti, kdy při četných literárních plánech jiných k vydání tohoto díla dojde.] Některé výpočty, které se mi dříve zdály důležitými, jsou v novém vydání pominuty, jako na př. kde se jednalo o zisky nabývané proměnami domácí měny vůči měnám cizím. Tyto proměny jsou nyní nepatrné a málo významné a proto právem snad ony výpočty odpadly.

V novém vydání nemohlo býti rovně přihlíženo ke všem různým cenným papírům domácím, hlavně průmyslovým akciím všeho druhu, jelikož by tím byl spis nabyt neobyčejného rozsahu, kdy beztoho již tak značně vzrostl. Toto opomenutí jsem si mohl tím spíše dovoliti, jelikož byl v tom směru vydán velmi cenný orientační spis „*Český kompas*“; sluší jen hořce litovati, že pro velký náklad a malý odbyt knihy té není možno nyní v publikaci pokračovati.

Pokud se mi to vidělo vhodným, uváděl jsem již v samém textu nového vydání (pravidelně pod čarou) doklady a literární prameny, z nichž jsem čerpal. Z té příčiny nemusím již všech znovu uváděti a výtкну zde jen zvláště důležité a významné (některé také již z prvního vydání):

Hyp. Charlon: „*Théorie mathématique des opérations financières*“. Paris 1878.

Fr. V. Schwarz: „*Cheková a odúčtovací zařízení bankovní*“. V Praze 1895.

Kaufmann: „*Die Finanzen Frankreichs*“.

Eugen Richter: „*Das preussische Staatsschuldenwesen*“.

Dr. Conr. Sattler: „*Das Schuldenwesen des preussischen Staates und des Deutschen Reiches*“.

Adolf Beer: „Die Finanzen Oesterreichs im XIX. Jahrhundert“ 1877.

Conte de Mülinen: „Les finances d'Autriche“ 1875.
O historii rak. státních dluhů v. Mensi v „öst. Staats-handwörterbuch“.

Alex. v. Matlekovits: „Das Königreich Ungarn“.

H. Labeyrie: „Théorie et histoire des conversions de rentes“.

Sem především také řaditi dlužno publikace rak. ministerstva financí, zvláště vzpomenuté „Tabellen zur Währungsstatistik“ (v různých vydáních).

Z periodických (po většině každoročních publikací) jsou tyto nejdůležitější:

„Compass“, Finanzielles Jahrbuch für Oesterreich-Ungarn,

„Salings Börsenpapiere“,

„Bulletin de statistique et de législation comparée“ (měsíčně),

„L'économiste européen“ (týdně),

„Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich“,

„Statistisches Jahrbuch für Ungarn“,

Zprávy kontrolní komise státního dluhu.

Rakouské státní rozpočty, z různých let atd.

Pro technickou stránku bankovních obchodů s částečnými dluhopisy budiž uveden ještě spis:

Felix Goller: „Dílčí úpisy se stálým záručením“. Praha 1908.

V úvodním oddílu (I. 1.) hleděl jsem vyložití pojem a funkci úvěru v soulase s mým „Systemem národního hospodářství“.

Milou je mi povinností na konec vysloviti sl. „Obchodnickému spolku „Merkur“ nejupřímnější díky, že toto tak rozšířené druhé vydání vzal na svůj náklad, i že mi umožnil skoro během jediného roku vydati dvě tak objemná díla.

V Brně, dne 22. ledna 1909.

Spisovatel.